

LEFFLER

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

8. listopadu 2005*

Ve věci C-443/03,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článků 68 ES a 234 ES, podaná rozhodnutím Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemsko) ze dne 17. října 2003, došlým Soudnímu dvoru dne 20. října 2003, v řízení

Götz Leffler

proti

Berlin Chemie AG,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (zpravodaj) a J. Malenovský, předsedové senátů, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet a M. Ilešič, soudci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

generální advokátka: C. Stix-Hackl,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. dubna 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za G. Lefflera D. Rijpmou a R. Bakelsem, advocaten,

— za Berlin Chemie AG A. Hagedornem, B. Gabrielem a J. I. van Vlijmenem, advocaten,

— za nizozemskou vládu H. G. Sevenster a C. M. Wissels, jako zmocněnkyněmi,

— za německou vládu W.-D. Plessingem, jako zmocněncem,

— za francouzskou vládu G. de Berguesem a A. Bodard-Hermant, jako zmocněnci,

— za portugalskou vládu L. Fernandesem a M. Fernandes, jako zmocněnci,

— za finskou vládu T. Pynnä, jako zmocněnkyní,

— za Komisi Evropských společenství A.-M. Rouchaud-Joët a R. Troostersem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 28. června 2005,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 8 nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (Úř. věst. L 160, s. 37; Zvl. vyd. 19/01, s. 227; dále jen „nařízení“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi G. Lefflerem, s bydlištěm v Nizozemsku, a společností podle německého práva Berlin Chemie AG (dále jen „Berlin Chemie“) za účelem zrušení zajištění majetku G. Lefflera, které nechala provést tato společnost.

Právní rámec

- 3 Cílem nařízení je zlepšit účinnost a rychlost soudního řízení zavedením zásady přímého zasílání soudních a mimosoudních písemností.

- 4 Před vstupem nařízení v platnost byla většina členských států vázána Haagskou úmluvou ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních, která zavádí mechanismus správní spolupráce umožňující doručování prostřednictvím ústředního orgánu. Krom toho článek IV protokolu připojeného k Úmluvě ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), ve znění Úmluvy ze dne 9. října 1978 o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku (Úř. věst. L 304, s. 1, a pozměněné znění s. 77), Úmluvy ze dne 25. října 1982 o přistoupení Řecké republiky (Úř. věst. L 388, s. 1), Úmluvy ze dne 26. května 1989 o přistoupení Španělského království a Portugalské republiky (Úř. věst. L 285, s. 1) a Úmluvy ze dne 29. listopadu 1996 o přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království (Úř. věst. 1997, C 15, s. 1, dále jen „Bruselská úmluva“), upravoval možnost doručování přímějšími způsoby. Článek IV druhý pododstavec uvedeného protokolu zní následovně:

„Tyto písemnosti mohou být zaslány také přímo veřejnými činiteli státu, v němž byly písemnosti vydány, veřejným činitelům státu, na jehož území se nachází adresát písemnosti, s výjimkou případu, kdy přijímající stát na základě vyhlášení učiněného generálním sekretářem Rady Evropských společenství s tím nesouhlasí. v případě, že písemnosti jsou zaslány přímo veřejnými činiteli, veřejný činitel odesílajícího státu předá kopii písemnosti veřejnému činiteli dožádaného státu, který je oprávněný ji předat adresátovi. K tomuto předání dochází podle způsobů stanovených zákonem dožádaného státu. Toto předání je ukončeno přímým zasláním potvrzení veřejnému činiteli odesílajícího státu.“ *(neoficiální překlad)*

- 5 Rada ministrů spravedlnosti, která se sešla ve dnech 29. a 30. října 1993, pověřila pracovní skupinu, nazvanou „Skupina pro zjednodušení zasílání písemností“, aby vypracovala nástroj, který zjednoduší a zrychlí postupy při zasílání písemností mezi členskými státy. Tato práce vyústila v přijetí, na základě článku K.3 Smlouvy o EU (články K.1 až K.9 Smlouvy o EU byly nahrazeny články 29 až 42 EU), Úmluvy

o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech Evropské unie (dále jen „Úmluva“). Tato Úmluva byla vypracována aktem Rady Evropské unie ze dne 26. května 1997 (Úř. věst. C 261, s. 1; text Úmluvy, s. 2; Protokol o výkladu Úmluvy Soudním dvorem, s. 17).

- 6 Úmluva nevstoupila v platnost. V rozsahu, v němž byl jejím textem inspirován text nařízení, byla vysvětlující zpráva k této Úmluvě (Úř. věst. 1997, C 261, s. 26) použita k objasnění výkladu uvedeného nařízení.
- 7 Po vstupu Amsterodamské smlouvy v platnost předložila Komise dne 26. května 1999 návrh směrnice Rady o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (Úř. věst. C 247 E, s. 11).
- 8 Při předložení tohoto dokumentu Evropskému parlamentu vyjádřil tento orgán přání, aby byl přijat ve formě nařízení. Ve své zprávě (A5-0060/1999 konečná, ze dne 11. listopadu 1999) Parlament v tomto ohledu uvedl:

„Nařízení má na rozdíl od směrnice tu výhodu, že zajistí rychlé, jasné a jednotné provedení právního předpisu Společenství, což odpovídá sledovanému cíli. Tento druh nástroje byl ostatně použit pro „začlenění do práva Společenství“ u dalších úmluv, které jsou nyní přezkoumávány.“

9 Druhý bod odůvodnění nařízení stanoví:

„Řádné fungování vnitřního trhu vyžaduje zdokonalení a urychlení zasílání soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech.“

10 Sedmý až desátý bod odůvodnění uvedeného nařízení zní následovně:

- „(7) Rychlost zasílání vyžaduje použití veškerých vhodných prostředků, které zajistí, že budou dodrženy určité podmínky týkající se čitelnosti a spolehlivosti přijaté písemnosti. Bezpečnost zasílání vyžaduje, aby byl k doručované písemnosti přiložen předtištěný formulář vyplněný v úředním jazyce místa doručení nebo v jiném jazyce, který dožádaný členský stát označí za jazyk, který může přijmout.
- (8) K zajištění účinnosti tohoto nařízení je možnost odmítnout žádost o doručení písemnosti omezena na výjimečné situace.
- (9) Rychlost zasílání vyžaduje, aby po obdržení písemnosti následovalo bezodkladně její doručení. Pokud k doručení nedojde do jednoho měsíce, uvědomí o tom přijímající subjekt odesílající subjekt. Uplynutí této lhůty nemá za následek vrácení žádosti odesílajícímu subjektu, pokud je zřejmé, že je doručení proveditelné v přiměřené lhůtě.

- (10) Z důvodů ochrany zájmů adresáta se doručení provádí v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků místa doručení nebo v jiném jazyce odesílajícího členského státu, kterému adresát rozumí.“

- 11 Článek 4 odst. 1 nařízení stanoví:

„Soudní písemnosti jsou zasílány přímo a nejrychlejším možným způsobem mezi subjekty určenými podle článku 2.“

- 12 Článek 5 nařízení stanoví:

„Překlad písemností

1. Odesílající subjekt, kterému žadatel odešle písemnost k zaslání, upozorní žadatele na to, že adresát může odmítnout písemnost přijmout, pokud není v jednom z jazyků stanovených v článku 8.

2. Žadatel nese veškeré náklady na překlad před zasláním písemnosti, aniž je dotčeno jakékoliv případné následné rozhodnutí soudu nebo příslušného orgánu o hrazení těchto nákladů.“

13 Článek 7 nařízení zní následovně:

„Doručování písemností

1. Příjímající subjekt doručí písemnost sám nebo ji nechá doručit v souladu s právními předpisy přijímajícího členského státu nebo zvláštní formou vyžádanou odesílajícím subjektem, pokud tento způsob není neslučitelný s právními předpisy tohoto členského státu.

2. Všechna opatření nezbytná k doručení písemnosti se činí co nejdříve. V každém případě, pokud není možné písemnost doručit do jednoho měsíce od jejího obdržení, uvědomí přijímající subjekt odesílající subjekt prostřednictvím potvrzení na jednotném formuláři uvedeném v příloze, které je vystaveno podle podmínek uvedených v čl. 10 odst. 2. Lhůta se počítá podle právních předpisů přijímajícího členského státu.“

14 Článek 8 uvedeného nařízení stanoví:

„Odmítnutí přijmout písemnost

1. Příjímající subjekt vyrozumí adresáta o tom, že může odmítnout přijmout písemnost určenou k doručení, pokud je v jiném jazyce než v jednom z těchto jazyků:

- a) v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v případě, že v daném členském státě je několik úředních jazyků, v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků místa doručení,

nebo

b) v jazyce odesílajícího členského státu, který adresát zná.

2. Pokud je přijímající subjekt uvědoměn o tom, že adresát odmítá písemnost přijmout podle odstavce 1, neprodleně o tom uvědomí odesílající subjekt prostřednictvím potvrzení uvedeného v článku 10 a vrátí [mu] žádost a písemnosti, pro které byl vyžádán překlad.“

15 Článek 9 téhož nařízení zní následovně:

„Datum doručení

1. Datum doručení písemnosti podle článku 7 je datum, v kterém je písemnost doručena podle právních předpisů přijímajícího členského státu, aniž je dotčen článek 8.

2. Musí-li však být písemnost doručena v určité lhůtě v souvislosti s řízením, které bylo zahájeno nebo probíhá v odesílajícím členském státě, bere se v úvahu ve vztahu k žadateli datum stanovené právními předpisy tohoto členského státu.

3. Každý členský stát se ze závažných důvodů může na přechodné období pěti let odchýlit od odstavců 1 a 2 tohoto článku.

Přechodné období může být členským státem každých pět let obnovováno z důvodů týkajících se jeho právního systému. Členský stát informuje Komisi o obsahu odchylky a o okolnostech případu.“

16 Článek 19 nařízení stanoví:

„Nedostavení se žalované strany k soudu

1. Pokud mělo být do jiného členského státu za účelem doručení zasláno soudní předvolání [návrh na zahájení řízení] nebo obdobná písemnost podle tohoto nařízení a žalovaná strana se nedostavila, přeruší soud řízení, dokud nebude zjištěno:

- a) že písemnost byla doručena způsobem předepsaným vnitrostátními právními předpisy přijímajícího členského státu pro doručení písemností v soudním řízení v daném státě osobám, které se nacházejí na jeho území, nebo
- b) že písemnost byla skutečně doručena žalované straně nebo do místa jejího bydliště jiným způsobem, který stanoví toto nařízení;

a že v obou těchto případech byla písemnost doručena nebo dodána s dostatečným předstihem k tomu, aby se žalovaná strana mohla obhajovat.

[...]“

- 17 Nařízení upravuje používání různých jednotných formulářů, které jsou uvedeny v jeho příloze. Jeden z těchto formulářů, vyhotovený v souladu s článkem 10 nařízení, je nazván „Potvrzení o doručení nebo nedoručení písemnosti“. Bod 14 tohoto formuláře upravuje údaj pro případ, kdy adresát odmítl písemnost přijmout z důvodu použitého jazyka. Bod 15 téhož formuláře uvádí různé důvody nedoručení písemnosti.
- 18 Článek 26 odst. 1 až 3 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42) zní následovně:

„1. Pokud se žalovaný, který má bydliště na území jednoho členského státu a je žalován před soudem jiného členského státu, k tomuto soudu nedostaví, prohlásí soud bez návrhu, že není příslušný, nevyplývá-li jeho příslušnost z tohoto nařízení.

2. Soud řízení přeruší do té doby, než bude prokázáno, že žalovaný mohl obdržet návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost v dostatečném předstihu, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, nebo že k tomu byly učiněny veškeré nezbytné kroky.

3. Má-li být návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost zaslán podle tohoto nařízení z jednoho členského státu do druhého, použije se místo odstavce 2 tohoto článku článek 19 nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 [...].“

- 19 Krom toho čl. 34 bod 2 nařízení č. 44/2001 stanoví, že rozhodnutí vydané v některém členském státě se v jiném členském státě neuznává, jestliže „žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl možnost“.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 20 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že G. Leffler podal dne 21. června 2001 k předsedovi Rechtbank te Arnhem návrh na předběžné opatření proti Berlin Chemie za účelem zrušení zajištění majetku, které nechala provést tato společnost, jakož i vydání soudního příkazu zakazujícího jí provést nové zajištění majetku. Berlin Chemie tento návrh zpochybnila a předseda Rechtbank usnesením ze dne 13. července 2001 návrhy G. Lefflera zamítl.
- 21 Podáním ze dne 27. července 2001, předaným v kanceláři advokáta Berlin Chemie, G. Leffler podal odvolání k Gerechthshof te Arnhem. Berlin Chemie byla předvolána k jednání konanému u tohoto soudu dne 7. srpna 2001.
- 22 Jelikož však dotyčná věc nebyla na pořad jednání Gerechthshof zařazena, G. Leffler nechal dne 9. srpna 2001 doručit opravné podání. Na základě tohoto podání byla Berlin Chemie předvolána k jednání konanému dne 23. srpna 2001, ale k tomuto jednání se nedostavila.

- 23 Gerechtshof se rozhodl přerušit řízení o návrhu G. Lefflera na vydání rozsudku pro zmeškání proti Berlin Chemie, a to za účelem umožnit žalobci předvolat uvedenou společnost k soudu v souladu s čl. 4 bodem 7 (bývalým) nizozemského občanského soudního řádu (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) a s nařízením.
- 24 Podáním ze dne 7. září 2001, doručeným do kanceláře generálního prokurátora Gerechtshof, byla Berlin Chemie předvolána k účasti na jednání konaném dne 9. října 2001. Tato společnost se však k uvedenému jednání nedostavila.
- 25 Gerechtshof se znovu rozhodl přerušit řízení o návrhu G. Lefflera na vydání rozsudku pro zmeškání, tentokrát aby vyčkal předložení skutečností prokazujících, že doručení bylo v souladu s článkem 19 nařízení. Některé dokumenty byly předloženy na jednání k organizaci řízení konaném dne 4. prosince 2001.
- 26 Rozsudkem ze dne 18. prosince 2001 Gerechtshof odmítl vydat rozsudek pro zmeškání proti Berlin Chemie, jak navrhoval G. Leffler, a rozhodl, že řízení je skončeno.
- 27 Relevantní body uvedeného rozsudku, jak je uvádí předkládající soud, jsou následující:

„3.1 Z předložených skutečností vyplývá, že k doručení předvolání zasláního Berlin Chemie došlo v souladu s německým zákonem, nicméně Berlin Chemie odmítla písemnosti převzít z důvodu, že nejsou vyhotoveny v němčině.

3.2 Předvolání doručené v Německu nebylo přeloženo do úředního jazyka přijímajícího státu nebo do jazyka, který adresát zná. Není tedy splněn požadavek uvedený v článku 8 nařízení ES o doručování. V důsledku toho je třeba návrh na vydání rozsudku pro zmeškání zamítnout.“

28 G. Leffler podal proti rozsudku ze dne 18. prosince 2001 kasační opravný prostředek. Tvrdí, že Gerechthshof se dopustil v bodě 3.2 odůvodnění tohoto rozsudku nesprávného právního posouzení. Podle něj měl uvedený soud vydat rozsudek pro zmeškání; podpůrně se domnívá, že soud měl určit nové datum jednání a nařídit, aby Berlin Chemie byla na ten den předvolána, prostřednictvím opravy případných chyb v předchozím předvolání.

29 Předkládající soud konstatuje, že článek 8 nařízení neupravuje důsledky odmítnutí přijetí písemnosti. Uvádí zejména:

„[...] Lze připustit, že jestliže adresát odmítl odůvodněně přijmout písemnost, je třeba mít za to, že k žádnému doručení nedošlo. Nicméně je rovněž přijatelné, aby bylo připuštěno, že po odmítnutí adresáta přijmout písemnost je možné tento nedostatek napravit následným doručením překladu zúčastněné osobě. V tomto posledně uvedeném případě vyvstává otázka lhůty, v níž musí být překlad sdělen adresátovi, a podmínek tohoto sdělení. Je třeba řídit se při zaslání překladu adresátovi způsobem uvedeným v nařízení pro doručování písemností, nebo je způsob jeho zaslání libovolný? Krom toho je důležité vědět, zda se v případě, že oprava je možná, použije vnitrostátní procesní právo.“

30 Hoge Raad der Nederlanden se tedy rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba čl. 8 odst. 1 nařízení vykládat v tom smyslu, že v případě odmítnutí adresáta přijmout písemnost z důvodu nedodržení pravidla stanoveného tímto ustanovením pokud jde o jazyk, má odesílatel možnost tento nedostatek napravit?

2) V případě záporné odpovědi na první otázku, je právním důsledkem odmítnutí přijmout písemnost to, že doručení je zbaveno jakéhokoli účinku?

3) V případě kladné odpovědi na první otázku:

a) V jaké lhůtě a jakým způsobem musí být překlad sdělen adresátovi?

Platí požadavky stanovené nařízením, pokud jde o doručování písemností, rovněž pro zaslání překladu, nebo je způsob jeho zaslání libovolný?

b) Vztahuje se na možnost napravit nedostatek vnitrostátní procesní právo?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 31 Svou první otázkou se předkládající soud táže, zda čl. 8 odst. 1 nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že pokud adresát písemnosti tuto písemnost odmítl z důvodu, že není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který uvedený adresát zná, odesílatel má možnost zhojit vadu spočívající v chybějícím překladu.

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 32 Německá a finská vláda se domnívají, že důsledky odmítnutí přijmout písemnost musí být určeny podle vnitrostátního práva. Na podporu této teze se dovolávají komentáře k článkům 5 a 8 uvedeného ve vysvětlující zprávě k Úmluvě, odkazu Soudního dvora v rozsudku ze dne 3. července 1990, Lancray (C-305/88, Recueil, s. I-2725, bod 29), na vnitrostátní právo pro posouzení případné nápravy vad doručení, jakož i přípravných prací na nařízení, jak jsou popsány komentátorem, z nichž vyplývá, že delegace členských států si nepřály, aby nařízení zasahovalo do vnitrostátního procesního práva. Vadu spočívající v chybějícím překladu pak je, nebo není možné zhojit vždy podle řešení přijatého použitelnou vnitrostátní právní úpravou.
- 33 G. Leffler, nizozemská, francouzská a portugalská vláda, jakož i Komise ve svých ústních vyjádřeních tvrdí, že důsledky odmítnutí přijmout písemnost musí vyplývat z autonomního výkladu nařízení a že podle tohoto výkladu musí být umožněno vadu

spočívající v chybějícím překladu zhojit. Poukazují na cíl nařízení, kterým je urychlit a zjednodušit postupy při doručování písemností, a zdůrazňují, že neumožnění zhojení vady spočívající v chybějícím překladu zbavuje čl. 5 odst. 1 nařízení jeho užitečného účinku, protože v tom případě subjekty nebudou podstupovat žádné riziko a systematicky si nechají dokumenty překládat. Krom toho poukazují na to, že výraz „pro které byl vyžádán překlad“, uvedený v čl. 8 odst. 2 nařízení, má smysl pouze tehdy, pokud je možné vadu spočívající v chybějícím překladu zhojit, a na skutečnost, že některé části vysvětlující zprávy k Úmluvě svědčí o tom, že taková možnost existuje.

- 34 Komise krom toho uplatňuje několik skutečností, které podle ní odůvodňují to, aby chybějící překlad nebyl považován za příčinu absolutní neplatnosti doručení. Především, jednotné formuláře rozlišují mezi údaji týkajícími se chybějícího řádného doručení (bod 15 formuláře vyhotoveného podle článku 10 nařízení) a údajem týkajícím se odmítnutí písemnosti z jazykových důvodů (bod 14 téhož formuláře). Krom toho, čl. 8 odst. 2 nařízení se týká zaslání písemností, pro které byl vyžádán překlad, a nikoli veškerých písemností, jak by tomu bylo v případě, že by doručení nemělo žádný účinek. Komise zdůrazňuje, že žádný právní předpis nestanoví automatickou neplatnost doručení v případě, že chybí překlad, a že přípuštění takové neplatnosti je v rozporu se zásadou, že neplatnost musí být stanovena právním předpisem („není neplatnosti bez právního předpisu“). Konečně uplatňuje, že absolutní neplatnost překračuje meze toho, co je nezbytné k ochraně zájmů adresáta, přičemž neplatnost není myslitelná bez újmy („není neplatnosti bez újmy“).
- 35 Berlin Chemie tvrdí, že doručování nelze zjednodušovat na úkor právní jistoty ani práv adresáta. Je třeba, aby adresát měl možnost rychle pochopit, do jakého druhu řízení je zapojen, a připravit si efektivně svou obranu. Berlin Chemie uvádí, že v případě pochybnosti o případné naléhavosti dotčeného řízení si adresát písemnosti nechá z opatrnosti tuto písemnost přeložit sám, ačkoliv tím, kdo nese riziko a náklady spojené s neexistencí překladu, by neměl být on. Naproti tomu odesílatel je informován o rizicích spojených s neexistencí překladu a může přijmout opatření, aby se jim vyhnul. Konečně, možnost doplnit chybějící překlad by zpomalila řízení,

zejména v případě, kdy musí soud nejprve určit, zda je odmítnutí přijmout písemnost odůvodněné. To by mohlo vést k některým zneužitím v tomto ohledu.

- 36 Co se týče ochrany adresáta, tedy žalovaného ve sporu, G. Leffler a nizozemská vláda uplatňují, že je dostatečně zajištěna článkem 19 nařízení. Domnívají se, stejně jako francouzská vláda, že soud má pravomoc upravit lhůty tak, aby byly zohledněny zájmy dotčených účastníků řízení, a zejména aby bylo žalovanému umožněno připravit si svou obranu. Pokud jde o zdržení řízení způsobené nutností zhojit vadu spočívající v chybějícím překladu, nizozemská vláda tvrdí, že tím je poškozen hlavně žadatel, a nikoli žalovaný adresát.

Odpověď Soudního dvora

- 37 Je nutné konstatovat, že článek 8 nařízení neupravuje právní důsledky, které vyplývají z odmítnutí přijetí písemnosti jejím adresátem z důvodu, že tato písemnost není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který tento adresát zná.
- 38 Nicméně ostatní ustanovení nařízení, cíl zajistit rychlost a účinnost zaslání písemností, připomenutý ve druhém a šestém až devátém bodě odůvodnění tohoto nařízení, a užitečný účinek, který je třeba přiznat možnosti stanovené v člancích 5 a 8 uvedeného nařízení, tedy nepřekládat písemnost do úředního jazyka přijímajícího státu, odůvodňují, aby byla vyloučena neplatnost písemnosti, pokud byla odmítnuta adresátem z důvodu, že není vyhotovena v uvedeném jazyce nebo

v jazyce odesílajícího členského státu, který adresát zná, a aby byla naopak připuštěna možnost vadu spočívající v chybějícím překladu zhojit.

- 39 Nejprve je namístě konstatovat, že žádné ustanovení nařízení nestanoví, že odmítnutí písemnosti z důvodu nedodržení uvedeného článku 8 způsobuje neplatnost této písemnosti. Naopak, i když nařízení neuvádí přesné důsledky odmítnutí písemnosti, přinejmenším několik jeho ustanovení nasvědčuje tomu, že vadu spočívající v chybějícím překladu lze zhojit.
- 40 Zmínka „pro které byl vyžádán překlad“ uvedená v čl. 8 odst. 2 nařízení tak znamená, že je možné, aby adresát požadoval překlad, a tudíž aby odesílatel vadu spočívající v chybějícím překladu zasláním požadovaného překladu zhojil. Tato zmínka je totiž odlišná od výrazu „zaslané písemnosti“, použitého v čl. 6 odst. 2 a odst. 3 nařízení k označení všech písemností zaslanych odesílajícím subjektem přijímajícímu subjektu, a nikoli pouze některých z těchto písemností.
- 41 Stejně tak jednotný formulář potvrzující doručení nebo nedoručení písemnosti, vyhotovený v souladu s článkem 10 nařízení, neobsahuje odmítnutí písemnosti z důvodu použitého jazyka jako možný důvod nedoručení, nýbrž uvádí tento údaj v odlišné kolonce. To umožňuje dojít k závěru, že odmítnutí písemnosti nelze považovat za nedoručení.
- 42 Krom toho, kdyby toto odmítnutí nemohlo být nikdy zhojeno, znamenalo by to zásah do práv odesílatele takovým způsobem, že by nikdy nepodstupoval riziko doručovat nepřeloženou písemnost, čímž by byla zpochybněna efektivita nařízení a, konkrétněji, jeho ustanovení o překladu písemností, která přispívají k cíli zajistit rychlost jejich zasílání.

- 43 Proti tomuto výkladu nelze s úspěchem namítat, že důsledky odmítnutí písemnosti by měly být určeny vnitrostátním právem. V tomto ohledu se nelze právoplatně dovolávat komentářů uvedených ve vysvětlující zprávě k Úmluvě, rozhodnutí Soudního dvora ve výše uvedeném rozsudku Lancray, nebo přípravných prací na nařízení.
- 44 Ponechat na vnitrostátním právu určení toho, zda je samotný princip možnosti doplnit chybějící překlad přípustný, by totiž bránilo jakémukoliv jednotnému uplatňování nařízení, protože není vyloučeno, že členské státy by v tomto ohledu přijaly rozdílná řešení.
- 45 Cíl Amsterodamské smlouvy vytvořit prostor svobody, bezpečnosti a práva, dáváje tak Společenství nový rozměr, a přesun režimu, který umožňuje přijetí opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem, ze Smlouvy o EU do Smlouvy o ES přitom potvrzují vůli členských států začlenit taková opatření do právního řádu Společenství, a zakotvit tak zásadu jejich autonomního výkladu.
- 46 Stejně tak volba formy nařízení namísto směrnice, původně navrhované Komisí, ukazuje význam, který zákonodárce Společenství přikládá přímé použitelnosti ustanovení uvedeného nařízení a jejich jednotnému uplatňování.
- 47 Z toho vyplývá, že třebaže jsou komentáře, uvedené ve vysvětlující zprávě k Úmluvě, která byla přijata před vstupem Amsterodamské smlouvy v platnost, užitečné, nelze se jich dovolávat proti autonomnímu výkladu nařízení, který vyžaduje jednotný důsledek odmítnutí písemnosti z důvodu, že tato písemnost není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského

státu, který adresát písemnosti zná. Je třeba rovněž poukázat na to, že judikatura Soudního dvora, jak vyplývá z výše uvedeného rozsudku Lancray, je zasazena do kontextu výkladu právního nástroje jiné povahy, jehož cílem nebylo, na rozdíl od nařízení, zavedení systému doručování uvnitř Společenství.

- 48 Co se týče konečně závěrů, které německá vláda vyvozuje z přípravných prací popsaných komentátorem, stačí poukázat na to, že domnělá vůle delegací členských států se neprojevila v samotném textu nařízení. Z toho vyplývá, že těchto údajných přípravných prací se nelze dovolávat proti autonomnímu výkladu nařízení, jehož cílem je zajistit užitečný účinek ustanovením, která toto nařízení obsahuje, za účelem jeho jednotného uplatnění ve Společenství v souladu s jeho cílem.
- 49 Výklad nařízení v tom smyslu, že stanoví možnost zhojit vadu spočívající v chybějícím překladu jako jednotný důsledek odmítnutí písemnosti z důvodu, že tato písemnost není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který adresát písemnosti zná, nezpochybňuje význam vnitrostátního práva a roli vnitrostátního soudu. Jak vyplývá z ustálené judikatury, neexistují-li totiž právní předpisy Společenství, přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z přímého účinku práva Společenství (viz zejména rozsudek ze dne 16. prosince 1976, Rewe, C-33/76, Recueil, s. 1989, bod 5).
- 50 Soudní dvůr nicméně upřesnil, že tyto podmínky nemohou být méně příznivé než ty, které se vztahují na práva, jejichž základem je vnitrostátní právní řád (zásada rovnocennosti), a nemohou v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných právním řádem Společenství (zásada efektivit) (viz výše uvedený rozsudek Rewe, bod 5; rozsudky ze dne 10. července 1997, Palmisani, C-261/95, Recueil, s. I-4025, bod 27, a ze dne 15. září 1998, Edis, C-231/96, Recueil, s. I-4951,

bod 34). V tomto ohledu, a jak na to poukázala generální advokátka v bodech 38 a 64 svého stanoviska, zásada efektivity musí vést vnitrostátní soud k tomu, aby procesní podmínky stanovené jeho vnitrostátním právním řádem uplatnil pouze v rozsahu, v němž nezpochybňují smysl a účel nařízení.

- 51 Z toho vyplývá, že pokud nařízení nestanoví důsledky určitých skutečností, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby v zásadě použil své vnitrostátní právo, přičemž musí dbát na to, aby zajistil plnou účinnost práva Společenství, což jej může vést k tomu, aby, pokud je to třeba, nepoužil vnitrostátní pravidlo, které tomu brání, nebo aby vyložil vnitrostátní pravidlo, které bylo stanoveno s ohledem pouze na čistě vnitrostátní situaci, tak, aby bylo použitelné na dotčenou přeshraniční situaci (viz zejména v tomto smyslu rozsudky ze dne 9. března 1978, Simmenthal, C-106/77, Recueil, s. 629, bod 16; ze dne 19. června 1990, Factortame a další, C-213/89, Recueil, s. I-2433, bod 19; ze dne 20. září 2001, Courage a Crehan, C-453/99, Recueil, s. I-6297, bod 25, a ze dne 17. září 2002, Muñoz a Superior Fruiticola, C-253/00, Recueil, s. I-7289, bod 28).
- 52 Vnitrostátnímu soudu přísluší rovněž dbát na to, aby byla chráněna práva dotčených účastníků řízení, zejména možnost adresáta písemnosti disponovat dostatečným časem na přípravu své obrany nebo právo odesílatele písemnosti netrpět, například v naléhavém řízení, kdy se žalovaný nedostaví, negativními důsledky odmítnutí přijmout nepřeloženou písemnost, které je vedeno pouze snahou způsobit průtahy v řízení a je zjevně zneužívající povahy, když přitom lze prokázat, že adresát této písemnosti zná jazyk odesílajícího členského státu, v němž je uvedena písemnost vyhotovena.
- 53 Na první otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 8 odst. 1 nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že pokud adresát písemnosti tuto písemnost odmítl z důvodu, že není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který tento adresát zná, má odesílatel možnost napravit to zasláním požadovaného překladu.

Ke druhé otázce

- 54 Druhá otázka, položená pro případ, že článek 8 bude vyložen v tom smyslu, že vadu spočívající v chybějícím překladu nelze zhojit, směřuje k tomu, zda je důsledkem odmítnutí písemnosti to, že doručení je zbaveno jakéhokoliv účinku.
- 55 S ohledem na odpověď na první otázku není třeba odpovídat na druhou otázku.

Ke třetí otázce

- 56 Podstatou třetí otázky překládajícího soudu, položené pro případ, že odpověď na první otázku bude kladná, je, v jaké lhůtě a jakým způsobem musí být překlad sdělen adresátovi písemnosti a zda se na možnost zhojit vadu spočívající v chybějícím překladu vztahuje vnitrostátní procesní právo.

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 57 Co se týče lhůty, během níž lze zhojit vadu spočívající v chybějícím překladu, odkazují nizozemská a portugalská vláda na čl. 7 odst. 2 nařízení. Domnívají se, že k zaslání překladu musí dojít co nejdříve a že lhůtu jednoho měsíce lze považovat za přiměřenou.

- 58 Pokud jde o účinek zaslání překladu na lhůty, nizozemská vláda tvrdí, že i kdyby adresát písemnosti tuto písemnost odmítl právem, účinek zachování lhůty stanovený v čl. 9 odst. 2 a 3 nařízení musí být v každém případě zachován. Komise poukazuje na to, že data doručení budou určena podle uvedeného článku 9. Pokud jde o adresáta, bude přihlédnuto pouze k doručení přeložených písemností, což vysvětluje slova „aniž je dotčen článek 8“ uvedená v čl. 9 odst. 1 téhož nařízení. Pokud jde o žadatele, datum se určí podle odstavce 2 tohoto článku 9.
- 59 Francouzská vláda připomíná, že procesní lhůty musí být možné ze strany soudu upravit tak, aby bylo adresátovi aktu umožněno připravit si svou obranu.
- 60 Co se týče podmínek zaslání překladu, G. Leffler, jakož i francouzská a portugalská vláda se domnívají, že sdělení překladu musí být provedeno v souladu s požadavky nařízení. Nizozemská vláda naproti tomu tvrdí, že zaslání se může provést neformálním způsobem, ale aby bylo vyloučeno jakékoliv nedorozumění, je žádoucí vyhnout se přímému zaslání odesílajícím subjektem adresátovi a je vhodnější postupovat přes přijímající subjekt.
- 61 Berlin Chemie uplatňuje, že pokud by Soudní dvůr měl rozhodnout, že zaslání překladu je možné, bylo by třeba, za účelem zaručení právní jistoty, aby byly důsledky této možnosti v souladu s cíli nařízení harmonizovány.

Odpověď Soudního dvora

- 62 Ačkoliv článek 8 nařízení neobsahuje přesné ustanovení týkající se pravidel, kterými je třeba se řídit, pokud je namístě zhojit vadu písemnosti odmítnuté z důvodu, že

není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který adresát této písemnosti zná, je nicméně třeba konstatovat, že obecné zásady práva Společenství a ostatní ustanovení nařízení mohou poskytnout vnitrostátnímu soudu určitá vodítka k tomu, aby nařízení přiznal užitečný účinek.

- 63 Z důvodů právní jistoty musí být nařízení vykládáno v tom smyslu, že vadu spočívající v chybějícím překladu je třeba zhojit za podmínek stanovených nařízením.
- 64 Pokud je odesílající subjekt uvědoměn o tom, že adresát odmítl přijmout písemnost z důvodu chybějícího překladu, přísluší mu, jak lze dovodit z čl. 4 odst. 1 nařízení, aby to po případném vyslechnutí navrhovatele napravil co nejdříve zasláním překladu. V tomto ohledu, jak uvádí nizozemská a portugalská vláda, lze lhůtu jednoho měsíce od obdržení informace o odmítnutí odesílajícím subjektem považovat za přiměřenou, ale vnitrostátní soud bude moci podle okolností tuto lhůtu posoudit. Je totiž třeba vzít v úvahu především skutečnost, že některé texty mohou být nezvykle dlouhé nebo je třeba je přeložit do jazyka, pro který je dostupných málo překladatelů.
- 65 Co se týče účinků zaslání překladu na datum doručení, je namístě určit je *per analogiam* se systémem dvojího data stanoveným v čl. 9 odst. 1 a odst. 2 nařízení. Aby byl zachován užitečný účinek nařízení, je totiž nutné dbát na to, aby byla práva jednotlivých dotčených účastníků řízení chráněna co nejlépe a vyváženým způsobem.
- 66 Datum doručení může být důležité pro navrhovatele, např. pokud doručená písemnost představuje podání žaloby, ke kterému musí dojít v závazné lhůtě nebo které má přerušit promlčení. Krom toho, jak bylo uvedeno v bodě 38 tohoto

rozsudku, nedodržení čl. 8 odst. 1 nařízení nemá za následek neplatnost doručení. S ohledem na tyto skutečnosti je namístě mít za to, že navrhovatel musí mít možnost dovolávat se, pokud jde o datum, účinku původního doručení, vynaložil-li náležitou péči, aby co nejdříve zhojil vadu písemnosti zasláním překladu.

- 67 Datum doručení však může být důležité rovněž pro adresáta, především proto, že představuje začátek lhůty k výkonu práva na podání opravného prostředku nebo na přípravu obrany. Účinná ochrana adresáta písemnosti vyžaduje, aby ve vztahu k němu bylo přihlíženo pouze k datu, kdy se mohl s doručenou písemností nikoli pouze seznámit, ale rovněž porozumět jí, tedy k datu, kdy obdržel překlad.
- 68 Vnitrostátnímu soudu přísluší vzít v úvahu a ochránit zájmy dotčených účastníků řízení. *Per analogiam* s čl. 19 odst. 1 písm. a) a b) nařízení, jestliže byla písemnost odmítnuta z důvodu, že není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který adresát uvedené písemnosti zná, a jestliže se žalovaný nedostaví k soudu, soud tak musí přerušit řízení do té doby, než bude prokázáno, že vada dotyčné písemnosti byla zhojena zasláním překladu a že k tomu došlo v dostatečném časovém předstihu, aby se žalovaný mohl bránit. Taková povinnost vyplývá rovněž ze zásady uvedené v čl. 26 odst. 2 nařízení č. 44/2001 a kontrola jejího dodržení předchází v souladu s čl. 34 bodem 2 téhož nařízení uznání rozhodnutí.
- 69 Jak je uvedeno v bodech 50 a 51 tohoto rozsudku, vnitrostátnímu soudu přísluší, aby k vyřešení problémů spojených se způsobem, jímž je třeba zhojit vadu spočívající v chybějícím překladu, které nejsou upraveny nařízením, jak jej vykládá Soudní dvůr, použil své vnitrostátní procesní právo, přičemž musí dbát na to, aby zajistil plnou účinnost nařízení v souladu s jeho účelem.

- 70 Krom toho je nutno připomenout, že pokud vyvstane před vnitrostátním soudem otázka týkající se výkladu nařízení, může se tento soud za podmínek čl. 68 odst. 1 ES v tomto ohledu obrátit na Soudní dvůr.
- 71 S ohledem na veškeré tyto skutečnosti je namístě odpovědět na třetí otázku takto:
- článek 8 nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že pokud adresát písemnosti tuto písemnost odmítl z důvodu, že není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který tento adresát zná, lze tuto situaci napravit zasláním překladu písemnosti za podmínek stanovených nařízením a v co nejkratší možné lhůtě;
  - vnitrostátnímu soudu přísluší, aby k vyřešení problémů spojených se způsobem, jímž je třeba zhojit vadu spočívající v chybějícím překladu, které nejsou upraveny nařízením, jak jej vykládá Soudní dvůr, použil své vnitrostátní procesní právo, přičemž musí dbát na to, aby zajistil plnou účinnost uvedeného nařízení v souladu s jeho účelem.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 8 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech musí být vykládán v tom smyslu, že pokud adresát písemnosti tuto písemnost odmítl z důvodu, že není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který tento adresát zná, má odesílatel možnost napravit to zasláním požadovaného překladu.

- 2) Článek 8 nařízení č. 1348/2000 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud adresát písemnosti tuto písemnost odmítl z důvodu, že není vyhotovena v úředním jazyce přijímajícího členského státu nebo v jazyce odesílajícího členského státu, který tento adresát zná, lze tuto situaci napravit zasláním překladu písemnosti za podmínek stanovených nařízením č. 1348/2000 a v co nejkratší možné lhůtě.

Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby k vyřešení problémů spojených se způsobem, jímž je třeba zhojit vadu spočívající v chybějícím překladu, které nejsou upraveny nařízením č. 1348/2000, jak jej vykládá Soudní dvůr, použil své vnitrostátní procesní právo, přičemž musí dbát na to, aby zajistil plnou účinnost uvedeného nařízení v souladu s jeho účelem.

Podpisy.